

Y-galerii uus hooaeg algas kunstipäraste lippude lehvides

Ülikooli peahoone vastas poolteist aastat tegutsenud Y-galerii avas tänavuse sügishooaja kahe väljapanekuga: tartlanna Eda Lõhmuse maalid ja mitmest rahvusest kunstnike loodud lippud.

RAIMU HANSON
raimu.hanson@postimees.ee

Kui ameeriklanna Marisha Jahn kinnitas teisipäeva pärastlõunal Y-galerii uke kohale lehvima kaks lippu enda kuereeritud näituse «Unfurled»/«Lahtirullitud» paarikümnest plagust, oli ekspositsioon sama hästi kui vaatamiseks valmis.

Esimest korda nägid samasulust väljapanekut San Francisco kunstihuvilised sealse galeriis Pond mullu augustis.

San Francisco

Keegi näitusele pandud kunstplagusi riigilippude mõnitamiseks vähemalt kuraatorile kõrvu kostvalt ei võtnud. «San Francisco on tõeliselt progressiivne, vabameelne linn,» märkis Jahn.

Nüüd teise eksponeerimiseni jõudnud näitus on kuraatori sõnul teatud reaktsioon praegu Ameerika Ühendriikides valitsevale ülekeelele patriotsismivaimustusele. Ühtlasi räägib väljapanek kriitiliselt kaasa maailmas vahava fanaatilise natsionalismi ja ksenofoobiaga.

«Kunstihuvilised vaatavad San Francisco lippude näitust just seetõttu rõõmuga – et on siiski ka neid, kes mõtlevad veel kriitiliselt,» rääkis ta.

Näitust koostama asudes tegi Marisha Jahn üleskutse oma paljudele tuttavatele kunstnikele mitmel pool maailmas. Teiste hulgas saatis ameeriklannale oma töö ka eestlanna Sirja-Liisa Vahtra.

Vahtra «Vana hea rootsi aeg» kujutab endast väga heledaks pleegitatud Rootsi lippu, millele on lisatud Eesti trikoloori. «Teos käsitleb omamoodi legendi, mis on seotud kahe maa ühise osaga ajaloost,» selgitas galerist Margus Kiis.

Üks näituse töö ilmub vaatajate ette videona. «Max Hattleri video on kui pöörane psühheediline kaleidoskoop, mis USA kuulsat lipu värve ja kujundeid mikssides näitab samade elementide esinemist iselamiriikide lippudel,» märkis Kiis.

Caleb Larsen mängib oma töös «Valge lipp» galeristi selgituse kohaselt mitmel tunnetustasandil.

Tartlanna maalidest

Y-galeriis koos lippude väljapanekuga sügishooaja avanäituseks saanud «Jooned» koosneb mullu Tartu Kunstnike Liitu astunud Eda Lõhmuse väikestest maalidest.

Mida arvab ameeriklanna tartlanna näitusest?

«Tartu maalikunsti esindava Eda Lõhmuse töid on huvitav vaadata – seda enam, et alustasin oma kunstiteadusliku tegevust maalikunsti uurimisega,» ütles Marisha Jahn. «Ja maastikumaali elementidega abstraktne kunst on mulle alati huvitav tundunud.»

Näitusi Y-galeriis

- Augustist detsembrini on Y-galeriis (Küütri 2, Tartu) võimalik vaadata 15 näitust.
- Muu hulgas on tulemas Mart Trummali, Urmas Vaino, Anne noortekeskuse ja Boaz Tali fotode ning Kreg A Kristingu ja Enn Tegova maalide näitused.
- Mullu oli Y-galeriis 34 ja tänavu on olnud 19 näitust.

Lippude näitus üles pandud, sõitis ameeriklanna Põlvamaale Moostesse, sest «Unfurled»/«Lahtirullitud» on sealse rahvusvahelise kunsti festivali «Postsovkhoz 5» satelliitüritus.

Evelyn Mürsepa juhtimisel viiendat korda peetavatel mõtte- ja keskkonnakunsti talgud, mis algavad täna ja lõpevad 14. augustil, on eesmärgiks seadnud ärgitada koostööd kohaliku kogukonna ja rahvusvahelise kunstnikkonna vahel.

Lippude näitus on kuraatori sõnul teatud reaktsioon praegu Ameerika Ühendriikides valitsevale ülekeelele patriotsismivaimustusele.

Lisaks eestlastele (Küll K. Kaats, Avangard, OMP, Peeter Krosmann, Bille Neeve) osaleb Mooste loometalgutel Austria, Itaalia, Läti, Suurbritannia, Sloveenia, Soome, Poola, Ameerika Ühendriikide, Kanada, Leedu ja Jaapani kunstnikke.

Moostest kandub osa tegevust näituse «Unfurled»/«Lahtirullitud» ruumidesse Y-galeriis 12. augustil. Paar päeva pärast seda asendavad Lõhmuse maale ja mitmest rahvusest kunstnike loodud lippe Mart Trummali ja Urmas Vaino fotod.

Y-galeriis on alates sügishooaja avamisest kuni aasta lõpuni võimalik vaadata 15 väljapanekut, millest kolmandik on fotonäitused.

Näituse «Unfurled»/«Lahtirullitud» kuraator Marisha Jahn kinnitas lippe ka Y-galerii uke kohale. 2x Lauri Kulpsoo

Eda Lõhmus tõi näha väikemaale

RAIMU HANSON
raimu.hanson@postimees.ee

Eile 27-aastaseks saanud Eda Lõhmus on pärast oma esimest näitust «Teater» Tartu Ülikooli raamatukogus 1999 näidanud maale Tartus ja Tallinnas ühtekokku seitsmel personaalväljapanekul.

Haruldastel usina ja kriitikutest käest aina kiita saanud tartlanna kaheksas isikunäitus on saanud nimeks «Jooned». Vaadata on tema kohta tavaliselt väikestest maale viimase paari aasta loominguist.

Nii nagu oma suurte maalide puhul, püüdleb Lõhmus ka väikest mõõtu töodes lihtsuse ja üldistuse poole. Selleks loobub ta kandmast lõuendile väga palju värve, meeleolusid, detaile.

Lõhmuse kergesti äratuntavas stiilis väikemaaild on galerist Margus Kiisi sõnul

täis- või poolabstraktsed ja soojades toonides. Võib aimata mitmesuguseid looduslikke vorme: metsaga maastik, vesi, muld, kivid, inimkeha jne.

Väikest pilti maalides valdab Lõhmust tema enda sõnul ruumipuuduse tunne. Ruuminappuse üle kurtis ta ka Y-galeriis.

«Olin üsna pettunud, et siin ka eesruumi ei saanud, kuigi alguses oli jutt, et saan,» ütles ta. «Näitus oleks tulnud suurem. Nüüd ei oska seda täisväärtuslikuna võtta.»

Aastal 2001 Tartu Ülikooli lõpetanud maalija, kelle teoseid on olnud välja pandud ka Soomes, Rootsis ja Belgias, on tegutsenud paar aastat muu hulgas õpetajana. Eeloleval sügisel hakkab ta taas ise õppima – magistrantuuris.

Näitust «Jooned» saab Y-galeriis vaadata 14. augustini.

Kunstnik Eda Lõhmus Y-galeriis